

פועלים אקספרס בע"מ דו"ח על הסיכונים

גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2019

עמוד	נושא
4	מבוא חלק 1
6	יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון חלק 2
11	הרכב ההון והלימות הון חלק 3
17	יחס המינוף חלק 4
18	סיכון אשראי חלק 5
23	סיכון שוק חלק 6
24	סיכון ריבית חלק 6 א'
25	סיכון נזילות חלק 7
26	סיכון תפעולי חלק 8
27	מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 [EDTF] חלק 9
28	מילון מונחים [EDTF]

רשימת טבלאות

עמוד	נושא	טבלה מספר
6	יחסים פיקוחיים עיקריים	טבלה 1:
10	סקירת נכסי סיכון משוקללים	טבלה 2:
12	חישוב יחס ההון	טבלה 3:
13	הרכב ההון הפיקוחי	טבלה 4:
14	הרכב המאזן הפיקוחי תוך ציון הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	טבלה 5:
17	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף	טבלה 6:
17	מתכונת יחס המינוף	טבלה 7:
19	איכות האשראי של חשיפות אשראי	טבלה 8:
21	שיטות להפחתת סיכון האשראי	טבלה 9:
22	הגישה הסטנדרטית- חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון	טבלה 10:
24	סיכון שוק בגישה סטנדרטית	טבלה 11:

חלק 1: מבוא

רקע

דוח זה מהווה מידע משלים ומרחיב לדיווח הכספי של החברה בנושאי ניהול הסיכונים וההון. הדוח כולל דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום לציבור פיננסית (להלן: "FSF") ודרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה (להלן: "EDTF") שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (להלן: "FSB") לשיפור הגילוי על הסיכונים בתאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי. דוח זה מוצג בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור מספר 651 "דרישת הגילוי של נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על הסיכונים", במסגרתה נדרש להציג דוח נפרד על הסיכונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי או חברת כרטיסי אשראי.

דוח זה נערך בהתאם לשינויים כחלק מעדכון ותיקון הוראה 651 על ידי הפיקוח על הבנקים אשר פורסם בדצמבר 2017 ולפיה, בין היתר, נקבעו שתי מתכונות גילוי – מתכונת שנתית ומתכונת רבעונית שהינה מצומצמת יותר. כתוצאה מכך מבנה ותוכן הדוח השתנו משמעותית בהשוואה לדוחות העבר. בהתאם לאמור לעיל, דוח זה נערך לראשונה בהתאם למתכונת הגילוי הרבעונית, אשר כאמור הנה מצומצמת יותר, ומומלץ לקרוא את הדוח יחד עם דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018, אשר נערך במתכונת הגילוי השנתית המפורטת.

מטרה

דוח זה נועד לספק מידע בדבר חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם. הדוח כולל דרישות גילוי שנקבעו במסגרת נדבך 3 של הוראות באזל, צוות המשימה לשיפור הגילוי (להלן: "EDTF") ומקורות אחרים כפי שאומצו על ידי הפיקוח על הבנקים.

לדוח זה שתי מטרות:

- עמידה בדרישות הגילוי של הפיקוח על הבנקים בעניין ניהול ההון והסיכונים בתאגיד הבנקאי ובחברת כרטיסי אשראי.
- לספק מידע שימושי נוסף בנוגע לפרופיל הסיכון, הלימות ההון, מצב הגזילות והמינוף של התאגיד הבנקאי ובחברת כרטיסי אשראי. יש לעיין בדוח זה ביחד עם תמצית הדוחות הכספיים והביאורים הנלווים להם ליום 31 במרץ 2019.

תיאור תמציתי של החברה

פועלים אקספרס בע"מ (להלן: "החברה") הוקמה והתאגדה בישראל בשנת 1995 כחברה פרטית. בחודש מרץ 2019 עברה השליטה בחברה מבנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק הפועלים"), לישראל אקספרס בע"מ (להלן: "ישראל אקספרס"). החברה הינה חברת בת, בבעלות מלאה של ישראל אקספרס בע"מ (להלן: "ישראל אקספרס") נכון למועד חתימת הדוח מוחזקת ישראל אקספרס ע"י בנק הפועלים בשיעור של 33%. החברה הינה חברת כרטיסי אשראי⁽¹⁾ והינה "תאגיד עזר" כמשמעות מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "תאגיד עזר"). לחברה אין חברות בנות או חברות מוחזקות אחרות. החברה מנפיקה וסולקת כרטיסי אשראי מסוג אמריקן אקספרס, המונפקים לשימוש בישראל ובח"ל מכה רישיון שניתן לחברה על-ידי American Express Ltd (להלן: "ארגון אמריקן אקספרס"). החברה הינה חלק מקבוצת ישראל אקספרס אשר מונה בנוסף את החברות ישראל אקספרס וירופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ (להלן: "ירופיי").

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, התשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך"). התוצאות בפועל עשויות להיות שונות, לרבות באופן מהותי מהערכות ואומדנים שנכללו במסגרת מידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בישראל ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, הפרדת החברה מבנק הפועלים והשלכותיה השונות, שינויים רגולטורים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת החברה, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של החברה ו/או להתממשותן באופן שונה, ואף מהותית, מכפי שנחזה. מידע צופה פני עתיד עשוי להיות מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "ייתה", "להערכת החברה" וביטויים דומים להם. מידע וביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות הנהגלה למועד הדוח לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים כגון: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בישראל ובח"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים קשורים בתדמית החברה, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כה אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות החברה ועל הסביבה בה היא פועלת, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית. כמו-כן, חלק מהמידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המבוסס על פרסומים של גורמים חיצוניים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל וגורמים אחרים.

(1) כמשמעות המונח "חברת כרטיסי אשראי" על פי הוראות ונהלי המפקח על הבנקים.

תחולת היישום

דרישות מדידה והלימות הון חלות על החברה. ככלל, דרישת ההון של החברה מחושבת על פי הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון", הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף" ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 299 בדבר "ההון הפיקוחי - הוראות מעבר. יחד עם זאת, ליום 31 במרץ 2019 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות המקובלים ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות כלשהן על העברת הון פיקוחי בתוך החברה.

חלק 2: יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

טבלה 1: יחסים פיקוחיים עיקריים⁽¹⁾

על בסיס מאוחד

ליום 31 במרץ 2018	ליום 30 ביוני 2018	ליום 30 בספטמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 במרץ 2019	
הון זמין (במיליוני ש"ח)					
428	441	456	470	482	הון עצמי רובד 1
428	441	456	470	482	הון עצמי רובד 1 לפני השפעת הוראות המעבר
428	441	456	470	482	הון רובד 1
428	441	456	470	482	הון רובד 1 לפני השפעת הוראות המעבר
450	463	478	493	505	הון כולל
450	463	478	493	505	הון כולל לפני השפעת הוראות המעבר
נכסי סיכון משוקללים (במיליוני ש"ח)					
2,363	2,379	2,342	2,364	2,396	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
יחסי הלימות הון (באחוזים) לפי הוראות המפקח על הבנקים					
18.1%	18.5%	19.5%	19.9%	20.1%	יחס הון עצמי רובד 1
18.1%	18.5%	19.5%	19.9%	20.1%	יחס הון עצמי רובד 1 לפני השפעת הוראות המעבר
18.1%	18.5%	19.5%	19.9%	20.1%	יחס הון רובד 1
18.1%	18.5%	19.5%	19.9%	20.1%	יחס הון רובד 1 לפני השפעת הוראות המעבר
19.0%	19.5%	20.4%	20.9%	21.1%	יחס הון כולל
19.0%	19.5%	20.4%	20.9%	21.1%	יחס הון כולל לפני השפעת הוראות המעבר
8.0%	8.0%	8.0%	8.0%	8.0%	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
					יחס הון עצמי רובד 1 מעבר לנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
יחס המינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים					
4,217	4,124	4,105	4,171	4,221	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
10.1%	10.7%	11.1%	11.3%	11.4%	יחס המינוף ⁽³⁾ (באחוזים)
10.1%	10.7%	11.1%	11.3%	11.4%	יחס המינוף לפני השפעת הוראות המעבר (באחוזים)

(1) מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, 299, בדבר "מדידה והלימות הון".

(2) יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 20.1% ו-18.1% לימים 31 במרץ 2019, ו-31 במרץ 2018, בהתאמה, כאשר יחס הון עצמי המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים הינו 8.0% לתקופות אלו.

(3) ראו הרחבה בנושא יחס המינוף בחלק 4 להלן.

תרבות הסיכונים - (EDTF)

מנהל הסיכונים הראשי אחראי על הטמעת תרבות ניהול הסיכונים, לרבות:

- יצירת שפה אחידה – הנחלת שפה אחידה והגדרות זהות בנושאי סיכון, בין היתר באמצעות הדרכות כלליות לעובדי החברה והכשרות ייעודיות לגורמים המעורבים בתהליכי ניהול הסיכונים.
- קביעת כללים וקווים מנחים להתייחסות לסיכון – ניהול הסיכונים על פי עקרונות מובנים ומתודולוגיים השאובים מתפיסת ניהול הסיכונים. קביעת כללי מתודולוגיה מחייבים על-מנת לאפשר סכימה של החשיפות לסיכונים ודיווח ברמת קטגורית סיכון.
- ווידוא קיום שיתוף פעולה בתחום ניהול הסיכונים – הבטחת קיומו של שיתוף פעולה בין מחלקת ניהול הסיכונים לבין כלל נוטלי הסיכונים בחברה, לטובת ווידוא ניהול ובקרה אפקטיביים של הסיכון.

פרוצדורות ואסטרטגיות המיושמות בתחום תרבות ניהול הסיכונים

יישום וציות למדיניות ניהול הסיכונים

נוטלי הסיכונים אחראים ליישום ולציות למדיניות ניהול הסיכונים, לרבות הבטחת העמידה במגבלות הסיכון ויישום מלא של מכלול תהליכי ניהול הסיכונים. כל חבר הנהלה האחראי לסיכון הנוצר בתחום אחריותו (אשראי, שוק, נזילות, תפעולי, משפטי, טכנולוגיות המידע, סייבר והמשכיות עסקית וכל סיכון אחר המוגדר באחריות חבר הנהלה) ונדרש לפעול ליישום תהליכי ניהול הסיכונים, לרבות:

- היערכות ארגונית להטמעה ויישום של מסמך מסגרת ניהול הסיכון – מיסוד מבנה ארגוני לניהול הסיכונים, אשר יתמוך ביישום המדיניות ווידוא כי הפעילויות במסגרת היחידות העסקיות ויחידות ניהול הסיכונים, שבאחריות חבר הנהלה, מבוצעות על-ידי כוח אדם מוסמך בעל עצמאות שיפוטית, ניסיון וידע המתאימים למשימות לביצוע.
- גיבוש תהליכי עבודה המבטיחים את יישום המדיניות לניהול הסיכון – כינון תהליכי עבודה שיעוגנו בנהלים, אשר יבטיחו יישום נאות של המדיניות על-ידי הכפופים לחבר הנהלה.
- הבטחת הציות למדיניות ניהול הסיכונים – דיווח למנהל הסיכונים הראשי על חוסר ציות מהותי למדיניות ניהול הסיכונים. באחריות נוטל הסיכונים לתעד את מקרה אי הציות, את הטיפול המוצע ואת ה"ז" לביצוע.
- קיום בקרה ופיקוח על איכות ניהול הסיכונים וחתירה לשיפור מתמיד – קיומם של תהליכי בקרה ופיקוח, בקרב העובדים שבאחריות חבר הנהלה, שמטרתם להבטיח את איכות ניהול הסיכונים.
- הערכת מצב ובקרה שוטפת על החשיפה לסיכונים – קיום מעקב אחר התפתחות החשיפות לסיכונים בהשוואה למדיניות ולמגבלות שנקבעו במסגרתה. כמו כן, על חבר הנהלה לערוך דיון תקופתי בסיכונים מהותיים שהתמשו (אירועי כשל) ובדרכים למזעורם.
- זיהוי והערכה של הסיכונים הגלומים בפעילות חדשה מהותית ובמוצרים חדשים – בחינת הסיכונים הקיימים בפעילויות חדשות ומוצרים חדשים שבתחום פעילות חבר הנהלה.
- היערכות ליישום שינויים בדרישות הרגולציה – ווידוא כי מיושמת בקרה אחר עדכונים רגולטורים הרלוונטיים לתחום אחריות חבר הנהלה ומסירת דיווח להנהלה ביחס לממצאים.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראיים, ועדות הדירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול הסיכונים, ראו הדוח על הסיכונים- גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018.

תיאור ודיון בסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר - (EDTF)

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של החברה, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות החברה במהלך השנה הקרובה. לעומת זאת, סיכון מתפתח מוגדר כאשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית החברה (בדרך כלל, מעבר לשנה הקרובה).

ניהול הסיכונים בחברת פועלים אקספרס מתואר בהרחבה בדוח על הסיכונים- גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018.

הסיכונים הבאים זהו על ידי החברה כסיכונים מובילים ומתפתחים הרלוונטיים ביותר נכון למועד דיווח זה:

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי הינו סיכון מהותי במסגרת פעילותה העסקית של החברה. במסגרת ניהול הסיכון התפעולי הנושאים הבאים נמצאו כמובילים ומתפתחים:

המשכיות עסקית

פעילותה העסקית של החברה מתנהלת בסביבה תחרותית ועסקית משתנה, במצרים אותם היא מספקת וברגולציה לה כפופה החברה. פעילות זו חשופה לאירועי אסון אשר השלכותיהם עלולות לגרום לפגיעה ברציפות הפעילויות העסקיות. חוסר מוכנות להשלכות אלו, עלול לחשוף את החברה לנזק כלכלי, משפטי ותדמיתי חמור ואף לאיים על יכולת שרידותה העסקית. על כן, הבטחת הפעילות בסביבה זו מחייבת את החברה להיערך להשלכות אירועי חירום. ההיערכות להמשכיות עסקית תתייחס לחיי אדם כאל ערך עליון.

סיכון אבטחת מידע ותקריית קיברנטיות (סייבר)

אבטחת מידע מוגדרת כמכלול הפעולות, האמצעים והבקורות הננקטים והמיושמים במערכות מידע, על מנת להגן עליהן מפני פגיעה בזמינות ובשרידות, מפני חשיפה לא רצויה, מפני שינוי במזיד או בשוגג של המידע ומפני פגיעה בשלמות המידע ובאמינותו. המטרה הכללית של אבטחת מידע בחברה היא שמירה על חיסיון, שלמות, זמינות ואמינות המידע, מפני פגיעה במתכוון או שלא במתכוון על ידי עובד החברה בעבר ו/או בהווה או על ידי גורמים חיצוניים.

החברה מנהלת מידע אודות לקוחותיה, מידע שמהווה נכס עיקרי שעליו מתבססים עסקי החברה. יש להגן על המידע מפני סיכונים, הגנה שעולה בקנה אחד גם עם דרישות הדין וההכרה בפרטיותם של לקוחות החברה. מדיניות אבטחת המידע של החברה חלה על חברות הקבוצה.

אבטחת המידע בחברה מתעדכנת באופן שוטף לאור התפתחויות טכנולוגיות ומתאימה את רמת האבטחה ובקרת הגישה למערכות עפ"י השינויים ברמת הסיכונים הנגזרים מהשינויים הטכנולוגיים.

סיכון סייבר הינו פוטנציאל לנזק שנובע מהתרחשות ארוע סייבר, בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. ארוע סייבר הינו ארוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכת מחשב ו/או מערכת ותשתיות משובצות מחשב, על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר. יצוין, כי בהגדרה זו נכללים גם ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא נגרם נזק בפועל.

בחמש השנים האחרונות לא אירעו בחברה אירועי סייבר מהותיים אשר השפיעו על הדוחות הכספיים ו/או הגשת תביעות, פגיעה במוניטין וכדומה.

סיכון רגולטורי

בעקבות עדכונים רגולטורים תכופים בהקשר לפעילות חברות כרטיסי האשראי, החברה רואה סיכון זה כסיכון מהותי.

ריבוי הליכי הרגולציה, ככל שיישמו, לרבות ההוראות והשינויים בשוק כרטיסי האשראי, ובכלל זה מיתווה הירידה בעמלה הצולבת, זיכוי מיידי וכניסת סולקים ומאגדים, וכן המגמות בשוק זה, עלולים להשפיע מהותית לרעה על החברה, אך בשלב זה לא ניתן להעריך את היקפה.

סיכון רגולטורי הינו הסיכון לפגיעה בהכנסות ו/או בהון החברה הנגרם כתוצאה משינויים מהותיים מתהליכי חקיקה ו/או מטיטוטות הוראות של גופים רגולטוריים שונים, הקובעים מגבלות על תחומי פעילות ומקורות הכנסה של החברה, או המטילים חובות שיישומן כרוך בעלויות משמעותיות לחברה, ובכך עשויים לפגוע ברווחיותה. הסיכון הינו צופה פני עתיד במהותו, מכיוון שהוא מתייחס לסיכון הגלום בשינויים מהותיים אפשריים בחקיקה וברגולציה.

למידע נוסף בנושא הסיכון הרגולטורי ואופן ניהולו, ראו הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018 והדוחות הכספיים לשנת 2018.

פרטים נוספים אודות ההשפעות הרגולטוריות על החברה ניתן למצוא בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרץ 2019.

סיכון אסטרטגי ותחרות

סיכון אסטרטגי הינו הסיכון לפגיעה ברווחי ובהון החברה הנובע מקבלת החלטות עסקיות שגויות, יישום לא מתאים של החלטות עסקיות ואי ביצוע או אי התאמה של תוכנית העבודה לשינויים בסביבה העסקית. הסיכון האסטרטגי מושפע מגורמי סיכון פנימיים וחיזוניים. גורמי סיכון פנימיים כוללים גורמים פנים ארגוניים המביאים לכך שהחברה אינה עומדת בתוכניות העבודה שלה.

גורמי סיכון חיזוניים כוללים בין היתר את הסביבה העסקית/תחרותית בה פועלת החברה המאופיינת בתחרות עזה, הולכת וגוברת, הן מצד הגופים העיקריים הפועלים בתחום והן מצד גופים חדשים העתידים להתחיל ולפעול בתחומי הפעילות בהם עוסקת החברה, לרבות כתוצאה מהוראות רגולטוריות מקלות/מעודדות לכניסתם של שחקנים חדשים. תחרות כאמור מובילה ועשויה להוביל לשינויים מהירים בשוק, לרבות השפעה על נתחי שוק ומחירים וכן על המודל העסקי של החברה.

בשל אופי הפעילות והשירותים הניתנים בתחום, יכולתה של החברה להבדיל את עצמה באופן משמעותי ביחס למתחריה, להתמודד עם כלל היבטיה של תחרות זו, לשמור על נתחי שוק ולצמצם פגיעה אפשרית בתוצאותיה כתוצאה מתחרות כאמור, הינה מוגבלת.

כן כוללים גורמים חיזוניים כאמור ספקים מהותיים עימם קשורה הקבוצה אשר הפסקת ההתקשרות עימם באופן לא מתוכנן עלולה להביא לפגיעה ביכולתה של החברה לממש את האסטרטגיה שלה ולהביא לפגיעה בתוצאותיה העסקיות.

היעדים האסטרטגיים של החברה יקבעו תוך התאמה לתיאבון לסיכון, וליעדי ההון באמצעות תכנון ההון.

למידע נוסף בנושא סיכון אסטרטגי ותחרות ואופן ניהולו, ראו הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018 והדוחות הכספיים לשנת 2018.

פרטים נוספים אודות התחרות בתחומי הפעילות של החברה ניתן למצוא בדוח הדירקטוריון ליום 31 במרץ 2019.

סיכון ציות והלבנת הון

סיכון הציות הוא הסיכון הכרוך באי-ציות של קבוצת ישראלכרט, בכל מקום רלוונטי לפעילות הקבוצה, להוראות החוק והרגולציה, אמות מידה רגולטוריות וקוד אתי רלוונטי. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

סיכון הציות כולל סיכון לסנקציות, הגבלות משפטיות או רגולטוריות, הפסד כספי משמעותי או פגיעה במוניטין של קבוצת ישראלכרט.

מורכבותה והתפתחותה של הפעילות הבנקאית והפיננסית מחייבות את קבוצת ישראלכרט להקפדה יתרה על הוראות הציות הכוללות - חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות הציבור), נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הקבוצה.

סיכון התנהגותי (Conduct Risk) הינו הסיכון הגלום בהתנהגות הקבוצה אל מול לקוחותיה והוא מאגד תחתיו תחומים שונים, כדוגמת גילוי נאות ואשראי הוגן, העלולים להוביל להתנהלות שאינה הוגנת אל מול הלקוח. סיכון זה נמצא במגמת התפתחות והחקיקה החדשה שמה במרכז את טובת הלקוח ומחייבת את החברות הפיננסיות לשמירה על הגינות והוגנות בעת מתן השירות.

קבוצת ישראלכרט מקנה חשיבות רבה להתנהלות ראויה המבוססת על אמינות, שקיפות וכבוד. הקבוצה פועלת בהתאם לקוד האתי שקבעה לעצמה, המחייב את עובדיה ומשקף את כללי ההתנהגות שהקבוצה מחויבת אליהם, תוך מתן התייחסות לתחומי הממשק אל מול הלקוח.

למידע נוסף בנושא סיכון הציות ואופן ניהולו, ראו הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018 והדוחות הכספיים לשנת 2018.

למידע נוסף על מיפוי גורמי סיכון עיקריים אליהם חשופה החברה, ראו טבלה 11, דיון בגורמי הסיכון בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2018.

נכסי סיכון ודרישות הון

טבלה 2: סקירת נכסי סיכון משוקללים

להלן נכסי הסיכון ודרישת ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי במיליוני ש"ח

דרישות הון מזעריות ליום 31 במרץ 2019	נכסי סיכון משוקללים ליום 31 בדצמבר 2018	נכסי סיכון משוקללים ליום 31 במרץ 2019	
217	1,852	1,890	סיכון אשראי (גישה סטנדרטית)*:
2	13	14	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
219	1,865	1,904	סך הכל סיכון אשראי
*-	16	4	סיכונים שוק - סיכון שער חליפין של מטבע חוץ (גישה סטנדרטית)
56	483	488	סיכון תפעולי
275	2,364	2,396	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון/דרישת ההון

הלימות ההון

החל מיום 1 בינואר 2014 מיישמת החברה את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 3 (להלן: "באזל 3") כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 2011-201. החברה מפוקחת על ידי הפיקוח על הבנקים, אשר מקבל מידע על הלימות ההון של החברה וקובע את דרישות ההון של החברה. החברה מיישמת את הוראות המדידה והלימות ההון המבוססות על הוראות באזל 2 ובאזל 3, כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 2011-201. הוראות באזל מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בחברה (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל מבוצע תהליך סקירה על ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהחברה חשופה אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של החברה לגורמי סיכון. בנוסף, החברה מיישמת בדוח זה דרישות גילוי המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה לשיפור הגילוי (להלן: "EDTF") שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (להלן: "FSB").

בהתאם להוראות, בנוסף לחישוב דרישת ההון המינימלי בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי, נדרשת החברה לבצע תהליך פנימי להערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP) המוגש מדי שנה.

בחודש ינואר 2019 קיבל הדירקטוריון את הסקירה בנושא ה-ICAAP ואישר את הדוח על התהליך הפנימי להערכת הלימות ההון של החברה (ICAAP) לשנת 2018.

הערכת הלימות ההון

הלימות ההון

החברה מיישמת את הגישה הסטנדרטית להערכת הלימות ההון הרגולטורית שלה (עבור סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים). החברה מבצעת תהליך פנימי להערכת הלימות ההון שלה במסגרתו נבנתה תוכנית רב שנתית לעמידה ביעדי הלימות הון המזעריים. תוכנית זו לוקחת בחשבון את צרכי ההון הקיימים והעתידיים של החברה בהתאם לתוכנית האסטרטגיות אל מול מקורות ההון הזמינים. בתוכנית קיימת התייחסות אל כלל נכסי הסיכון של החברה בהווה ובעתיד, על פי דרישות ההקצאה במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 2011-201 בדבר "מדידה והלימות הון" ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299 בדבר "ההון הפיקוחי - הוראות מעבר" וזאת אל מול יעדי הלימות ההון המזעריים ותיאבון הסיכון. תהליך הערכת הנאותות ההוגית (תהליך ה-ICAAP) הינו תהליך עצמי המתבצע על-ידי החברה במסגרת יישום הנחיות הנדבך השני של באזל, ומהווה את הבסיס לשרשרת תהליכי הליכה לניהול הסיכונים וההון בחברה. הערכת הנאותות ההוגית מתבצעת על בסיס שנתי, ומטרתה להעריך האם הונה של החברה הינו נאות, אל מול החשיפה לסיכונים בחברה, בהווה ובראייה צופה פני עתיד. ההנהלה אחראית להכנת תהליך הערכת הנאותות ההוגית (תהליך ה-ICAAP) באמצעות מנהל הסיכונים הראשי. ההנהלה אחראית לכינון תהליך ה-ICAAP על בסיס מתמשך, להבטחת הנאותות ההוגית של החברה.

יחסי הון מינימליים

ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי חוזר בדבר יחסי הון מינימליים במסגרת היערכות ליישום הוראות באזל III. בהתאם לחוזר, כל התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי נדרשים לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהוות לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. כמו כן, נקבע כי יחס ההון הכולל המינימלי יעמוד, החל מיום 1 בינואר 2015, על 12.5% לכלל המערכת הבנקאית ועל 13.5% לתאגידים בנקאיים משמעותיים במיוחד, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. בחודש מאי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 472 בדבר "סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב" ובו הקלה לסולק לעניין דרישת ההון העצמי, שתחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 2011-201 (מדידת והלימות הון). על אף האמור בסעיף 40 להוראות ניהול בנקאי תקין 201, יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-8% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.5%. הוראה זו נכנסה לתוקף ביום 1 ביוני 2016. בחודש פברואר 2019 אישר דירקטוריון החברה את יעדי הלימות ההון המזעריים, כמפורט להלן:

יעד הלימות ההון המזערי

יעד הלימות ההון המזערי הינו יעד פנימי הנקבע על-ידי הדירקטוריון ביחס לרמת ההון בה החברה מעוניינת להימצא אל מול השימושים הצפויים בנכסי הסיכון. יעד זה עשוי להיות שונה מיחס ההון המזערי, המהווה את הרף הרגולטורי המינימאלי שנקבע ליחס ההון לנכסי הסיכון. יעד ההון של החברה הינו רמת ההון הנאותה הנדרשת בגין הסיכונים השונים אליהם חשופה החברה כפי שזוהתה, נאמדה והוערכה על ידי החברה. יעד זה מביא בחשבון פעולות של הנהלת החברה, אשר נועדו להקטין את רמת הסיכון ו/או להגדיל את בסיס ההון. מנהל הסיכונים הראשי אחראי לגיבוש המלצות ביחס ליעדי ההון לטובת הבטחת השימוש המיטבי בהונה של החברה תוך שמירה על יציבותה, על בסיס מסקנות תהליך ה-ICAAP.

תוצאות הערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP) מהוות בסיס לקביעת יעדי הלימות ההון המזעריים. יעד הלימות ההון המזערי מתייב מסגרת של הון פנימי המשמשת כבסיס לתכנון השימושים בהון של החברה במסגרת תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית שלה.

להלן יעדי הלימות ההון המזעריים של החברה:

- יעד הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון של החברה הינו 9%.
- יעד ההון הכולל לרכיבי סיכון של החברה הינו 12.5%.

ההנהלה אחראית לגיבוש המלצות בנוגע לשינויים הנדרשים, ביעדי ההון שקבע הדירקטוריון בעבר, בעקבות מסקנות תהליך הערכת הנאותות ההונית.

מדיניות חלוקת דיבידנד

למועד חתימת הדוח לפועלים אקספרס אין מדיניות חלוקת דיבידנדים.

להרחבה בנושא יישום הוראות ניהול בנקאי תקין ודרישות אחרות של הפיקוח על הבנקים בנושא הלימות ההון ולהרחבה בנושא ניהול הלימות ההון, ראו הדוח על הסיכונים- גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018.

טבלה 3: חישוב יחס ההון ⁽¹⁾ במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 במרץ 2018	ליום 31 במרץ 2019	
470	428	482	הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 לאחר ניכויים
23	22	23	הון רובד 2
493	450	505	סך הכל הון כולל
1,865	1,860	1,904	סיכון אשראי
16	21	4	סיכונים שוק - סיכון שער חליפין של מטבע חוץ
483	482	488	סיכון תפעולי
2,364	2,363	2,396	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
19.9%	18.1%	20.1%	יחס הון עצמי רובד 1 ויחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
20.9%	19.0%	21.1%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.0%	8.0%	8.0%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
11.5%	11.5%	11.5%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

(1) מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, 299, בדבר "מדידה והלימות הון".

טבלה 4: הרכב ההון הפיקוחי

במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 במרץ 2018	ליום 31 במרץ 2019	
הון רובד 1			
*-	*-	*-	הון מניות רגילות נפרע
35	35	35	פרמיה על מניות
435	393	447	עודפים
*-	*-	*-	מכשירים הונניים אחרים
-	*-	-	יתרת רווח כולל אחר מצטבר הנובעת מהתאמות בגין הטבות לעובדים
470	428	482	סך הכל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 לאחר ניכויים
הון רובד 2			
23	22	23	הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי
493	450	505	הון כולל

* סכום הנמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

מגבלות על מבנה ההון

בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 נקבעו מגבלות על מבנה ההון, בין השאר, מגבלה לפיה הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.

טבלה 5: הרכב המאזן הפיקוחי תוך ציון הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי

להלן שיטת שלושת השלבים להצגת הקשר בין המאזן המדווח בדוחות הכספיים ובין רכיבי ההון הפיקוחי

שלב 1: מתן גילוי על המאזן לפי בסיס האיחוד הפיקוחי

המאזן הפיקוחי של החברה זהה למאזן כפי שהוצג בדוחות הכספיים שפורסמו

שלב 2: הצגת הרכיבים המרכיבים את הרכב ההון הפיקוחי מתוך המאזן הפיקוחי (במיליוני ש"ח)

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	מאזן פיקוחי ליום 31 בדצמבר 2018	מאזן פיקוחי ליום 31 במרץ 2018	מאזן פיקוחי ליום 31 במרץ 2019	
נכסים				
	17	31	47	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	2,648	2,749	2,838	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
	(22)	(20)	(22)	הפרשה להפסדי מאשראי
5	(20)	(19)	(20)	מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת בהון רוברד 2
	(2)	(1)	(2)	מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
	2,626	2,729	2,816	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו
	5	2	6	בניינים וציוד
	572	551	406	נכסים אחרים
6	13	12	14	מזה: מס נדחה
	559	539	392	מזה: נכסים אחרים נוספים
	3,220	3,313	3,275	סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
	*-	3	*-	אשראי מתאגידים בנקאיים
	2,737	2,859	2,780	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
	13	23	13	התחייבויות אחרות
7	3	3	3	מזה: הפרשה קבוצתית בגין חשיפות חוץ מאזניות הנכללת בהון רוברד 2
	2,750	2,885	2,793	סך כל ההתחייבויות
	470	428	482	הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
1	35	35	35	מזה: הון מניות רגילות ופרמיה
2	435	393	447	מזה: עודפים
3	*-	*-	*-	מזה: קרנות הון
4	-	*-	-	מזה: רווח כולל אחר מצטבר
	3,220	3,313	3,275	סך כל ההתחייבויות והון

* סכום הנמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

שלב 3: מיפוי הרכיבים שהוצגו בשלב 2 לצורך הצגת הרכב ההון הפיקוחי (במיליוני ש"ח)

הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים	הון פיקוחי	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2018	הון פיקוחי	ליום 31 במרץ 2018	הון פיקוחי	ליום 31 במרץ 2018
1	הון מניות רגילות שהונפק על ידי החברה ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1	35	35	35	35	35	35
2	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן	447	393	435	435	435	435
3	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי	-	*-	-	*-	-	*-
6	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	482	428	470	428	470	428
29	הון עצמי רובד 1	482	428	470	428	470	428
הון רובד 1 נוסף: מכשירים							
45	הון רובד 1	482	428	470	428	470	428
הון רובד 2: מכשירים והפרשות							
50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס	23	22	23	22	23	22
51	הון רובד 2 לפני ניכויים	23	22	23	22	23	22
הון רובד 2: ניכויים							
58	הון רובד 2	23	22	23	22	23	22
59	סך ההון	505	450	493	450	493	450
60	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	2,396	2,363	2,364	2,363	2,364	2,363
60	סך נכסי סיכון משוקללים	2,396	2,363	2,364	2,363	2,364	2,363
יחסי הון וכריות לשימור הון							
61	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	20.1%	18.1%	19.9%	18.1%	19.9%	18.1%
62	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	20.1%	18.1%	19.9%	18.1%	19.9%	18.1%
63	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)	21.1%	19.0%	20.9%	19.0%	20.9%	19.0%

דרישות מזעריות שנקבעו מעל ידי הפיקוח על הבנקים

סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	הון פיקוחי ליום 31 בדצמבר 2018	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	הון פיקוחי ליום 31 במרץ 2018	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	הון פיקוחי ליום 31 במרץ 2019		
		8.0%		8.0%		8.0%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים	69
		8.0%		8.0%		8.0%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים	70
		11.5%		11.5%		11.5%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים	71
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)								
							מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהם מתחת לסף ההפחתה (לא דווחו בשורות 21,25)	75
6		13		12		14		
תקרה להכללת הפרשות רובד 2								
							הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	76
		24		22		24	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	77
		23		23		23		

חלק 4: יחס מינוף

החל מיום 1 באפריל 2015 מיישמת החברה את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי ובחברת כרטיסי אשראי (להלן: "תאגיד בנקאי"). יחס המינוף מבוטא באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. נכון לימים 31 בדצמבר 2018 ו-31 בדצמבר 2017, וכן בסמוך למועד חתימת הדוח, עומדת החברה בכל דרישות ההון, הלימות ההון והמינוף המפורטות לעיל.

טבלה 6: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס מינוף ⁽¹⁾ במיליוני ש"ח

פריט	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2018	ליום 31 בדצמבר 2018
סך הנכסים בהתאם לדוחות כספיים	3,275	3,313	3,220
התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של חשיפות חוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)	925	885	931
התאמות אחרות (בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי)	21	19	20
חשיפה לצורך יחס מינוף	4,221	4,217	4,171

(1) מחושב על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בדבר יחס מינוף.

טבלה 7: מתכונת יחס המינוף במיליוני ש"ח

פריט	ליום 31 במרץ 2019	ליום 31 במרץ 2018	ליום 31 בדצמבר 2018
חשיפות מאזניות			
נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)	3,296	3,332	3,240
סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)	3,296	3,332	3,240
חשיפות בגין נגזרים			
סך חשיפות בגין נגזרים	-	-	-
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך			
סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך	-	-	-
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו	7,765	7,496	7,836
התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי	(6,840)	(6,611)	(6,905)
פריטים חוץ מאזניים	925	885	931
הון וסך חשיפות			
הון ריבד 1	482	428	470
סך החשיפות	4,221	4,217	4,171
יחס מינוף			
יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218	11.4%	10.1%	11.3%
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים	5.0%	5.0%	5.0%

גילוי איכותי כללי- ניהול סיכון אשראי

סיכון אשראי הינו האפשרות שלווה/צד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו בהתאם לתנאים המוסכמים. סיכון האשראי הוא אחד הסיכונים אשר מנוהל, מנוטר ומבוקר בחברה, כמתחייב מאופי פעילותה כחברה העוסקת במתן אשראי. תהליך ניהול סיכוני האשראי מסייע לחברה להסתכל על הסיכון על פי תמהיל המוצרים המרכיב אותו. בהתאם להוראות של הפיקוח על הבנקים בנושא המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ותיקון הוראות בנושא טיפול בחובות בעייתיים, מיישמת החברה, החל מ-1 בינואר 2014 את הוראת ניהול בנקאי מספר 311 "ניהול סיכון אשראי" המתמקדת באימוץ הגישה שבה נדרשת מעורבות גורם בלתי תלוי ביחידות העסקיות, בתמיכה בקבלת החלטות אשראי נאותות, תוך התייחסות ומעורבות בגיבוש מדיניות האשראי, סיווג חובות בעייתיים ואישור השיפוט אשראי מהותיות. בחברה יחידת בקרת אשראי עצמאית הכפופה למנהל הסיכונים הראשי בהתאם לדרישה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 כי החל מיום 1 באפריל 2015 תפעל יחידת בקרת האשראי הכפופה למנהל הסיכונים הראשי של התאגיד הבנקאי או חברת כרטיסי אשראי, או לגורם אחר שאינו תלוי ביחידות העסקיות או לדירקטוריון. החברה משקיעה באורח שוטף משאבים בהכשרת עובדיה העוסקים בקבלת החלטות, בהערכת סיכונים באשראי ובשיפור של כלי בקרה ומערכות מידע ממוחשבות העומדים לרשותם. המבנה הארגוני לניהול סיכוני האשראי כולל את הממשל התאגידי ושלושת מעגלי הבקרה. התפיסה המנחה את ניהול סיכון האשראי בחברה הינה כי נוטל הסיכון הינו האחראי הישיר לניהול הסיכון. מנהל הסיכונים הראשי הינו גורם בלתי תלוי, ואולם אחריותו אינה מייצרת את אחריות אגף אשראי ומימון לביצוע בקרה ביחס לסיכונים שבאחריותו, באמצעות יחידת בקרת אשראי ורגולציה, המהווה גורם בקרה המבצע "בקרת-על" בתהליך ניהול סיכוני האשראי במסגרת מעגל הבקרה הראשון.

סיכון אשראי בגין השיפוט לקבוצת לווים

בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" לא קיימת קבוצת לווים שיתרת חבותם עולה על 15% מהון החברה (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 31 במרץ 2019.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים ולמדינות זרות

לחברה קיימת חשיפת אשראי שאינה מהותית לארגון הבינלאומי "אמריקן אקספרס" בגין יתרות של מחזורי עסקאות שבוצעו על-ידי תיירים בארץ ובניכוי יתרות של מחזורי עסקאות שבוצעו על-ידי ישראלים בחו"ל שבגינן טרם זוכתה החברה על-ידי הארגון הבינלאומי.

להרחבה על סיכון האשראי ואופן ניהולו, ראו הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018, הדוחות הכספיים לשנת 2018 וכן תמצית הדוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרץ 2019.

טבלה 8: איכות האשראי של חשיפות אשראי [נדבך 3] במיליוני ש"ח

ליום 31 במרץ 2019

ליום 31 במרץ 2019 יתרות נטו ⁽²⁾	ליום 31 במרץ 2019 הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	ליום 31 במרץ 2019 יתרות ברוטו ⁽¹⁾ אחרים	ליום 31 במרץ 2019 יתרות ברוטו ⁽¹⁾ פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
3,222	22	3,240	4	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	אגרות חוב
7,762	3	7,765	-	חשיפות חוץ מאזניות
10,984	25	11,005	4	סך הכל

ליום 31 במרץ 2018

ליום 31 במרץ 2018 יתרות נטו ⁽²⁾	ליום 31 במרץ 2018 הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	ליום 31 במרץ 2018 יתרות ברוטו ⁽¹⁾ אחרים	ליום 31 במרץ 2018 יתרות ברוטו ⁽¹⁾ פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
3,292	20	3,308	4	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	אגרות חוב
7,493	3	7,496	-	חשיפות חוץ מאזניות
10,785	23	10,804	4	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2018

ליום 31 בדצמבר 2018 יתרות נטו ⁽²⁾	ליום 31 בדצמבר 2018 הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	ליום 31 בדצמבר 2018 יתרות ברוטו ⁽¹⁾ אחרים	ליום 31 בדצמבר 2018 יתרות ברוטו ⁽¹⁾ פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
3,194	22	3,212	4	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	אגרות חוב
7,833	3	7,836	-	חשיפות חוץ מאזניות
11,027	25	11,048	4	סך הכל

(1) יתרות ברוטו הנן פרטים מאזניים וחוץ מאזניים לפני הפרשה להפסדי אשראי.

(2) יתרות נטו: סך הערך ברוטו בניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

הפחתת סיכון האשראי - גילויים בגישה הסטנדרטית

גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

יישום דירוג אשראי חיצוני על פי גישה סטנדרטית המבוססת על דירוגים חיצוניים אשר מיושמת בחברה. שקלולי סיכון האשראי נקבעים, בין היתר, באמצעות ייחוס החשיפה לצד הנגדי לעסקה כפי שנקבע בהוראה, תוך הבאה בחשבון את דירוגי האשראי החיצוני הנקבעים על-ידי חברות דירוגי אשראי חיצוניות (ECAI) ומשמשים למדידת סיכון אשראי באופן סטנדרטי.

טבלה 9: שיטות להפחתת סיכון אשראי [נדבך 3] (במיליוני ש"ח)

ליום 31 במרץ 2019

מובטחים מזה: על ידי נגזרי אשראי מזה: סכום מובטח	מובטחים מזה: על ידי נגזרי אשראי יתרה מאזנית	מובטחים מזה: על ידי ערבויות פיננסיות מזה: סכום מובטח	מובטחים מזה: על ידי ערבויות פיננסיות יתרה מאזנית ⁽¹⁾	מובטחים מזה: על ידי ביטחון מזה: סכום מובטח	מובטחים מזה: על ידי ביטחון יתרה מאזנית	מובטחים מזה: סכום מובטח	מובטחים מזה: סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	שאינם מובטחים סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	
-	-	2,201	2,201	-	-	2,201	2,201	1,021	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אגרות חוב
-	-	2,201	2,201	-	-	2,201	2,201	1,021	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	-	2	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

ליום 31 במרץ 2018

מובטחים מזה: על ידי נגזרי אשראי מזה: סכום מובטח	מובטחים מזה: על ידי נגזרי אשראי יתרה מאזנית	מובטחים מזה: על ידי ערבויות פיננסיות מזה: סכום מובטח	מובטחים מזה: על ידי ערבויות פיננסיות יתרה מאזנית ⁽¹⁾	מובטחים מזה: על ידי ביטחון מזה: סכום מובטח	מובטחים מזה: על ידי ביטחון יתרה מאזנית	מובטחים מזה: סכום מובטח	מובטחים מזה: סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	שאינם מובטחים סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	
-	-	2,127	2,127	-	-	2,127	2,127	1,165	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אגרות חוב
-	-	2,127	2,127	-	-	2,127	2,127	1,165	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	-	2	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

טבלה 9: שיטות להפחתת סיכון אשראי [נדבך 3] (במיליוני ש"ח) (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018

מובטחים על ידי נגזרי אשראי: סכום מובטח	מובטחים על ידי נגזרי אשראי יתרה מאזנית	מובטחים על ידי ערבויות פיננסיות: סכום מובטח	מובטחים על ידי ערבויות פיננסיות יתרה מאזנית ⁽¹⁾	מובטחים על ידי ביטחון: סכום מובטח	מובטחים על ידי ביטחון יתרה מאזנית	מובטחים מזה: סכום מובטח	מובטחים סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	שאינם מובטחים סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	
-	-	2,032	2,032	-	-	2,032	2,032	1,162	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	-	אגרות חוב
-	-	2,032	2,032	-	-	2,032	2,032	1,162	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	-	1	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

(1) יתרה מאזנית: יתרה מאזנית של חובות (לאחר הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני) שלא יושמו לגביהם שיטות להפחתת סיכון אשראי. ראה גם ביאור 2.ב.3 בתמצית דוחות הכספיים ביניים.

טבלה 10: הגישה הסטנדרטית- חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון

ליום 31 במרץ 2019 במיליוני ש"ח

ממשקל סיכון	0%	20%	50%	75%	100%	150%	250%	סך הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
סוגי נכסים								
בנקים	-	1,794	1,475	-	-	-	-	3,269
תאגידים	-	-	21	-	256	-	-	277
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	587	-	-	-	587
חשיפות לעסקים קטנים	-	-	-	30	-	-	-	30
הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	4	-	4
נכסים אחרים	2	-	-	-	37	-	14	53
סך הכל	2	1,794	1,496	617	293	4	14	4,220

ליום 31 במרץ 2018 במיליוני ש"ח

ממשקל סיכון	0%	20%	50%	75%	100%	150%	250%	סך הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
סוגי נכסים								
בנקים	-	1,827	1,491	-	-	-	-	3,318
תאגידים	-	-	24	-	223	-	-	247
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	597	-	-	-	597
חשיפות לעסקים קטנים	-	-	-	31	-	-	-	31
הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	2	-	2
נכסים אחרים	1	-	-	-	9	-	12	22
סך הכל	1	1,827	1,515	628	232	2	12	4,217

ליום 31 בדצמבר 2018 במיליוני ש"ח

ממשקל סיכון	0%	20%	50%	75%	100%	150%	250%	סך הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
סוגי נכסים								
בנקים	-	1,771	1,489	-	-	-	-	3,260
תאגידים	-	-	16	-	244	-	-	260
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	590	-	-	-	590
חשיפות לעסקים קטנים	-	-	-	31	-	-	-	31
הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	4	-	4
נכסים אחרים	2	-	-	-	10	-	13	25
סך הכל	2	1,771	1,505	621	254	4	13	4,170

למידע נוסף אודות סיכון אשראי, חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי והפרשה להפסדי אשראי, ראו ביאור 3 לתמצית דוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרץ 2019.

גילוי איכותי כללי- ניהול סיכונים שוק

סיכון שוק הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזן מאזניות, הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי כגון: שינויים במחירים, שערים, מדדים ומרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.

הפעילות העסקית של החברה חשופה לסיכונים שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשיערי החליפין ובמדד המחירים לצרכן.

מדיניות ניהול סיכונים השוק והריבית של החברה מבוססת על הפרקטיקה המקובלת במערכת הבנקאית בישראל ועל ההנחיות העדכניות של הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 (מדידה והלימות הון) לניהול סיכונים שוק, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 339 "ניהול סיכונים שוק" והוראת ניהול בנקאי תקין מספר 333 "ניהול סיכון ריבית", תוך התאמתן לפרופיל הסיכון הייחודי של החברה. המדיניות אושרה על-ידי דירקטוריון החברה בחודש מאי 2018.

מדיניות זו כוללת מגבלות על החשיפה שנועדו לצמצם את הנזק העלול להיגרם כתוצאה משינויים בשווקים השונים, בשיעורי הריבית, המדד, שערי המט"ח והמניות. דירקטוריון החברה מעדכן את המגבלות מעת לעת.

תפיסת ניהול סיכונים השוק והריבית תואמת את המתואר במסמך מסגרת ניהול הסיכון של הקבוצה.

מחלקת ניהול סיכונים משמשת כפונקציה ייעודית לניהול ובקרת סיכונים באופן בלתי תלוי בגורמים העסקיים. המחלקה עורכת בקרה אחר סיכונים השוק והריבית בחברה, ותפקידיה בתחום מוגדרים במסמכי מדיניות ייעודיים.

סיכונים השוק והריבית של החברה מנוהלים מתוך ראייה כוללת ואינטגרטיבית, עבור החברה. מנהל סיכונים השוק והריבית של החברה הינו סמנכ"ל כספים ומנהלה.

על מנת ליישם את הנדרש, על-פי מדיניות ניהול סיכונים השוק, משתמשת החברה במערכת ממוכנת ייעודית לניהול נכסים והתחייבויות. החברה סבורה שחשיפתה לסיכונים השוק אינה מהותית (לוודא מול נוסח בדוח כספי-אמקס).

להלן פירוט הסיכונים השונים:

א. סיכון בסיס

החשיפה להפסד כתוצאה מהשפעתם של שינויים בסיסי המחירים בשווקים השונים על ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות בכל מגזר לרבות השפעה על פריטים חוץ מאזניים שעלולה להתרחש כתוצאה מהשפעת השינויים בשיערי החליפין של המטבעות השונים ושיעורי מדד המחירים לצרכן.

החברה מיישמת מדיניות כוללת לניהול סיכונים שוק במטבעי ישראלי ובמט"ח.

ב. סיכון ריבית

החשיפה להפסד כתוצאה משינוי שיעורי הריבית בשווקים השונים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על ערכם של הנכסים וההתחייבויות של החברה על פי גישת השווי הכלכלי והשפעתם על הרווחים על פי גישת הרווחים.

החשיפה נובעת בין היתר מהפער בין מועדי הפירעון ומועדי חישוב הריבית של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה. לצורך ניהול סיכון הריבית נבחנים הפערים בין הנכסים וההתחייבויות בתקופות עתידיות ומתבצעת, בתדירות חודשית, השוואה של מח"מ הנכסים, ההתחייבויות וההון. החשיפה העיקרית לריבית הינה במגזר השקלי מכיוון שבמגזר זה ישנם נכסים בריבית קבועה.

אמצעי פיקוח ומימוש מדיניות - (EDTF)

מדיניות לגבי ניטור ומזעור סיכונים

ניהול חשיפות מטבע חוץ

גידור עסקאות נעשה באמצעות מכשירים פיננסיים בבנקים. מדיניות החברה הינה לצמצם את החשיפה במטבע חוץ.

ניהול החשיפה המטבעית של החברה מבוצע על ידי התאמה יומית בין הנכסים וההתחייבויות במט"ח (והצמודות למט"ח) באמצעות חשבונות עו"ש מט"ח בבנקים, כאשר המטרה הינה לצמצם את הפוזיציה נטו, בסוף כל יום, לכדי חשיפה לא מהותית הנובעת מהפרשי עיתוי בין מועדי החישוב ומועדי התחשבות של עסקאות במט"ח. החברה מנהלת מעקב אחר הפרשים אלה.

גילוי של החברה המשתמשת בגישה הסטנדרטית

החברה מטפלת בכל הנכסים וההתחייבויות שלה בגישת המדידה הסטנדרטית כמוגדר בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 (מדידה והלימות הון). לחברה אין תיק למסחר וכל הנכסים וההתחייבויות שלה מהווים חלק מהתיק הבנקאי.

טבלה 11: סיכון שוק בגישה הסטנדרטית

במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 במרץ 2018	ליום 31 במרץ 2019	
16	21	4	סיכוני שוק - סיכון שער חליפין של מטבע חוץ *

* סיכון ספציפי הנובע מעודף או חוסר נכסים על התחייבויות במגזר צמוד מט"ח.

מידע נוסף על סיכוני שוק - (EDTF)

המתודולוגיה לאמידת סיכוני השוק

מסגרת העבודה לניהול סיכוני השוק, כוללת מספר כלים ופעולות בקרה אשר ניתנים לחלוקה לגורמי הסיכון השונים, הנכללים במסגרת סיכוני השוק, בנייהם חישובי VaR ותרחישי קיצון (Stress Test). המתודולוגיה להערכת סיכוני שוק תואמת את היעדים האסטרטגיים ואת דרישות ועדת באזל וכן אושרה ע"י דירקטוריון והנהלת החברה.

מודל ה-VaR

VaR הינו מדד המשקף את ההפסד הפוטנציאלי המקסימלי בשווי של פוזציות, כתוצאה משינויים בריביות ומחירים בשוק במשך פרק זמן וברמת מובהקות שהוגדרו מראש.

שימוש במודל VaR מאפשר את בחינת השינוי של הערך הנתון בסיכון על פני זמן וניתוח של תוצאותיו, באופן הנותן להנהלת החברה מידע על רמת החשיפה לסיכוני הבסיס הגלומים בכלל פעילויותיה. מודל ה-VaR המדווח על ידי החברה, אחת לחודש, הינו לתקופה של חודש (22 ימי עסקים) וברמת מובהקות של 99%.

המגבלה על החשיפה לסיכוני שוק (VaR) עבור כלל פעילות החברה עומדת נכון ליום 31 במרץ 2019 על 5 מיליון ש"ח.

חלק 6 א': סיכון ריבית

גילוי איכותי כללי - ניהול סיכון ריבית

סיכון ריבית הינו החשיפה להפסד כתוצאה משינוי שיעורי הריבית בשווקים השונים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על ערכם של הנכסים וההתחייבויות של החברה על פי גישת השווי הכלכלי, והשפעתם על הרווחים על פי גישת הרווחים. כמו כן, נבחנים הפערים בין הנכסים וההתחייבויות בתקופות עתידיות ונעשה חישוב של פער מח"מ משוקלל בין מח"מ הנכסים ומח"מ ההתחייבויות. החשיפה העיקרית לריבית הינה במגזר השקלי מכיוון שבמגזר זה ישנם נכסים בריבית קבועה.

מדיניות לגבי ניטור ומזעור סיכונים

ניהול חשיפות ריבית

ניטור החשיפה נעשה באמצעות בחינת תרחישי השפעה של שינוי בריבית באופן שוטף. פעילותה הפיננסית של החברה מאופיינת לרוב בהקבלה בין משך החיים הממוצע (מח"מ) של הנכסים וההתחייבויות (בעיקר לזמן קצר), קרי פעילות לקוחות ("חייבים בגין כרטיסי אשראי"), לעומת התחייבויות לבתי עסק ("זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי"). עם זאת קיימת חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית הנובעת מפעילות מתן אשראי בריבית קבועה לטווחי זמן בינוניים אשר יוצרת פער מח"מ.

להרחבה על סיכוני השוק ואופן ניהולם, ראו הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018, הדוחות הכספיים לשנת 2018 וכן תמצית הדוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרץ 2019.

יחס כיסוי הנזילות

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. עוד נקבע כי חברות כרטיסי האשראי לא נדרשות למלא אחר החוזר והן תמשכנה לעמוד בדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342. בהמשך, חברות כרטיסי אשראי יידרשו לעמוד במודל כמותי פיקוחי אשר יותאם למאפייני הפעילות שלהן. ביום 2 ביולי 2018, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראה 221 ובו נכתב כי החל מיום זה, חברות כרטיסי האשראי יקבלו פטור מיישום הוראה זו לאחר עמידה בשני תנאים:

- א. החברה תחזיק מודל פנימי לניהול הנזילות, המביא בחשבון את צורכי הנזילות שלה ומאפייניהם.
 - ב. החברה תחזיק בכל עת מספיק נכסים נזילים בהתבסס על המודל הפנימי, בתוספת כרית בטחון המביאה בחשבון תרחישי קיצון. לחברה מודל פנימי לניהול הנזילות, המביא בחשבון את צורכי הנזילות שלה.
- החברה מיישמת מדיניות ניהול סיכון הנזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 ובכלל זה עמידה ביחס נזילות מזערי, הנועד להבטיח שלחברה מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה הנותן מענה לצרכי הנזילות של החברה באופן זמן של 30 ימים בתרחישי קיצון. תרחישי הקיצון כוללים זעזוע ספציפי לחברה, זעזוע מערכת וזעזוע המשלב ביניהם.
- דירקטוריון החברה קובע אחת לשנה את הסיבולת לסיכון לאור המלצות ההנהלה, הבאה לידי ביטוי באמצעות קביעת מגבלות החשיפה לסיכון ואסטרטגיית המימון. הסיבולת לסיכון נקבעת בהתאם לתוכניות האסטרטגיות של החברה, מדיניותה העסקית ומצב השווקים.

מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 - (EDTF)

סיכון נזילות ומימון

סיכון הנזילות הינו סיכון לרווחי החברה וליציבותה, הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה, היכולת לממן גידול בנכסים ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעונן, מבלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון הנזילות כולל את סיכון גיוס הנזילות, סיכון הנובע מפגיעה ביכולת גיוס הנזילות של החברה כתוצאה מאיבוד אמון השוק בה, אשר יכול להתממש מאירועים כגון אירועים של פגיעה במוניטין, או פגיעה בשוק בו פועלת החברה.

החברה מיישמת מדיניות כוללת לניהול סיכון נזילות אשר אושרה בדירקטוריון בחודש מאי 2018 ומבוססת על הפרקטיקה המקובלת במערכת הבנקאית בישראל (Sound Practice) ועל ההנחיות העדכניות של הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 (מדידה והלימות הון) והוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 (ניהול סיכון נזילות) תוך התאמתן לפרופיל הסיכון הייחודי של החברה.

מדיניות זו מושגת על-ידי קיום מעקב שוטף אחר מצב הנזילות של החברה, באמצעות הרצת מודל פנימי לניהול סיכונים הנזילות, מעקב אחר מערכת אינדיקטורים לזיהוי להציי נזילות, בחינת תרחישי קיצון ומערכת עזר לניהול תזרים שוטף. מנהל סיכונים הנזילות של החברה הינו סמנכ"ל כספים ומנהלה.

פרטים נוספים אודות ההשפעות הרגולטוריות על החברה ניתן למצוא בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2018.

אסטרטגיית המימון של החברה

החברה מממנת את פעילותה השוטפת בעיקר באמצעות הון עצמי, אשראי מבנקים ותזרים מפעילות שוטפת. בנוסף, משתמשת החברה בקו מובטח מבנק הפועלים. כמו כן, החברה מנהלת מעקב שוטף אחר תמהיל מקורות המימון וקבעה מגבלות שנועדו על מנת להבטיח נזילות מספקת.

בהמשך לאמור בסעיף 1.6.6 [ב] לדוח הדירקטוריון לשנת 2018, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 470 יושמה ברבעון הראשון לשנת 2019. במסגרת התיקון להוראה נקבע כי בנק יעביר למתפעל הנפקה את הכספים בגין עסקאות בכרטיסים שהונפקו על-ידי הבנק (לרבות בהנפקה משותפת) במועד שבו נדרש מתפעל הנפקה להעביר כספים אלה לסולק בהתאם למועד או למועדים שנקבעו בהסכם הסליקה הצולבת, ללא תלות במועד החיוב של הלקוח וללא תלות בזהות הסולק שאילו מעביר מתפעל הנפקה את התמורה.

סיכון תפעולי הינו סיכון להפסד הנובע מאי נאותות או ממשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי ואינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. תחומי פעילות הקבוצה מאופיינים במורכבות תפעולית גבוהה מאד, אשר נובעת, בין היתר, מהמספר הגדול של לקוחות ובתי עסק עימם קשורות חברות הקבוצה בהסכמי הנפקה, סליקה ומימון (לפי העניין); ממורכבות אותם הסכמים; מקיומם של מגוון גדול של מוצרים אותם משווקת הקבוצה (ובכללם מוצרי אשראי מסוגים ובעלי תנאים שונים, הסכמי ותנאי סליקה ועמלות בית עסק, סוגי ותנאי כרטיסים שונים, סוגי הטבות למחזיקי כרטיס ותנאיהן ועוד); משינויים מעת לעת בתנאי ההתקשרות של החברה עם לקוחותיה, בתי עסק ושותפים עסקיים נוספים עימם היא קשורה (לרבות כתוצאה מתנאי הסביבה התחרותית אשר מכתיבים לקבוצה את הצורך בהתאמה שוטפת של הצעות שיווקיות ומוצרים); מההיקף הנרחב של כוח האדם בקבוצה והאתגרים הנובעים מניהולו ומאכיפת נהלי הקבוצה בתחומי פעילותה על כלל העובדים; ממורכבות הסדרי ההתחשבות השונים (אשר משתנים מעת לעת) שבין חברות הקבוצה לבין לקוחותיה, בתי עסק עימם קשורה הקבוצה, שותפיה העסקיים להפצה והנפקה והארגונים הבינלאומיים; ממורכבות המערכות התומכות בפעילות הקבוצה והצורך בהתאמתן למגוון המוצרים המשתנה אותו מציעה הקבוצה ולשינויים בהסדרי ההתחשבות האמורים לעיל; וכן לאור ריבוי הוראות רגולטוריות המשתנות מעת לעת (ובאופן מיוחד בשנים האחרונות), המשליכות על נוסחי התקשרויות קיימים ועתידיים של הקבוצה עם לקוחותיה, בתי עסק ושותפיה העסקיים השונים, ואשר בהן על החברה לעמוד בקשר עם הפצת, שיווק, מכירת ותפעול מוצריה ושירותיה; ועוד. כן כולל הסיכון התפעולי גם את הסיכון לביטולו או הפרתו של הסכם מהותי לקבוצה מצד הגורם עימו קשורה הקבוצה, וכן את הסיכון לביטולו או התלייתו של אישור או רישיון מהותי לפעילות הקבוצה על-ידי מעניק הרישיון, בין אם כתוצאה מטענה להפרה מצד הקבוצה ובין אם מכל סיבה אחרת. אירוע כאמור בקשר עם הסכם או רישיון מהותי לפעילות הקבוצה עלול להשפיע לרעה, ואף באופן מהותי, על החברה ותוצאותיה הכספיות (לעניין רישיונות מהותיים מכוחם פועלת החברה ולעניין הסכמים מהותיים בהם קשורה החברה).

גילוי איכותי כללי- ניהול סיכון תפעולי

במסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים, הוגדר המבנה הארגוני התומך בניהול סיכונים תפעוליים, לרבות תפקידי הדירקטוריון וועדת ההנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל.

במסגרת ניהול ובקרת הסיכונים התפעוליים וכחלק מהעמידה בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 (מדידה והלימות הון) בנושא זה, ננקטו הצעדים הבאים:

- זוהו הסיכונים התפעוליים לרבות בתהליכים ובמוצרים חדשים.
- נקבעו בקרות מתאימות.
- מערכת לניהול ובקרת סיכונים תפעוליים מתעדכנת באופן שוטף.
- נקבעו תוכניות המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום.
- עודכנו נוהלי החירום בחברה.

ניהול סיכון תפעולי

מנהלי הסיכון התפעולי הינם חברי הנהלה בחברה, כל חבר הנהלה בתחומו. מנהל הסיכונים הראשי בחברה אחראי על פיקוח בלתי תלוי אחר אופן ניהול הסיכון בחברה (מעגל שני). ניהול הסיכונים התפעוליים בחברה נועד למזער הפסדים באמצעות קביעת תהליכים מוסדרים שמטרתם צמצום הסיכונים התפעוליים אליהם חשופה החברה. הדבר נעשה תוך קביעת מסגרות של סמכות ואחריות והקניית תרבות ניהול סיכונים תפעוליים בקרב כלל המנהלים והעובדים, בהלימה עם הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 של בנק ישראל.

למידע נוסף בנושא הסיכון התפעולי ואופן ניהולו ובכללו, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים מחשוב ענן והמשכיות עסקית, ראו הדוח על הסיכונים – גילוי התאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018 והדוחות הכספיים לשנת 2018.

חלק 9- מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

סיכונים אחרים

סיכון משפטי

מעצם פעילותה של החברה ופריסתה הגבוהה באוכלוסייה, חשופה החברה מעת לעת לתביעות ייצוגיות בסכומים משמעותיים. הסיכון המשפטי הינו הסיכון להפסד הנובע בין היתר מקיומו של הליך משפטי (כגון תביעות ייצוגיות) נגד החברה, או שתוצאותיו עשויות להשפיע בצורה שלילית על פעילות החברה או על מצבה הפיננסי, וכן מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, או פגיעה בפעילות החברה הנובעת מפרשנות מוטעית של הוראת חוק או רגולציה. למידע נוסף על הסיכון המשפטי ואופן ניהולו, ראו הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018, הדוחות הכספיים לשנת 2018.

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין הינו הסיכון לפגיעה מהותית בהכנסות או בהון החברה כתוצאה מתפיסת תדמית שלילית שנוצרה לחברה בקרב מחזיקי עניין. תפיסת תדמית שלילית יכולה להיווצר ממספר רב של גורמים יחד ולחוד (כגון: תביעה צרכנית, קריסת מערכות, התנהגות החורגת מנורמות חברתיות ומקובלות וכיו"ב). סיכון המוניטין הינו סיכון הגלום בכל תחומי הפעילות של החברה בתחום הנפקת כרטיסי האשראי, בתחום הסליקה, בתחום האשראי והן בשירותים והמוצרים הנוספים אותם מציעה החברה.

סיכון המוניטין מאופיין בכך שהוא עשוי לנבוע מגורמי סיכון ישירים או כתוצאה מהתממשותם של סיכונים אחרים. החברה רואה במוניטין שלה נכס מהותי בעל חשיבות גבוהה, ותימנע מפעילויות אשר יש בהן סכנה לפגיעה בו. בהתאם, סיכוני המוניטין יובאו בחשבון בכל החלטת מהותית.

למידע נוסף על סיכון המוניטין ואופן ניהולו, ראו הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2018, הדוחות הכספיים לשנת 2018.

איל דשא יו"ר הדירקטוריון
ד"ר רון וקסלר מנהל כללי
אמיר קושלביץ מנהל סיכונים ראשי

תל אביב, 15 במאי 2019.

מס'	המונח בדוח	המונח המלא	הגדרת המונחים
1.	BACK- TESTING		השוואת אומדני המודל לתוצאות בפועל.
2.	CVA	Credit Valuation Adjustment	חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לחברה במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.
3.	EDTF	Enhanced Disclosure Task Force	צוות המשימה לשיפור הגילוי שהוקם על-ידי ה-FSB. מטרת הגילוי הינה לשפר את איכות הגילויים על הסיכונים, שיפור יכולת ההשוואה והשקיפות.
4.	ECAI	Assessment Institutions	חברות דרוג אשראי חיצוניות.
5.	FRA	Forward Rate	אקדמה על ריבית זמן עתידית מסוימת. חוזה שבו הצדדים מסכימים ביניהם על שער ריבית שיחול על קרן עתידית, בסכום ולתקופה מוסכמים מראש על מנת להקטין את החשיפה לסיכונים הכרוכים בשינוי שערי הריבית.
6.	FSB	Financial Stability Board	המוסד ליציבות פיננסית.
7.	ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process	תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותרו וינקטו על-ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.
8.	IRS	Interest Rate Swap (חוזה החלפת שיעורי ריבית)	עסקה המאפשרת ללקוח החלפת תזרים מזומנים עתידי של תשלומי ריבית בעלי בסיס שונה (ריבית קבועה וריבית משתנה) וזאת על בסיס של קרן הנקבעת במועד ההתקשרות. מדד עסקי המאפשר לבצע הערכה של הגורמים ההכרחיים להצלחת הארגון ולקביעת דרכי פעולה.
9.	KPIs	Key Performance Indicators (מדדי ביצוע עיקריים)	אינדיקטורים מצביעי סיכון.
10.	KRI	Key Risk Indicator	אשראי שניתן למס' ימים נפרע על-פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.
11.	On-Call		מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכונים שוק. מגבלה כוללת על החשיפה לסיכונים שוק ביחס להפסד המקסימאלי שהחברה מוכנה לספוג בגין סיכונים השוק, ברמת מובהקות מגדרית (הערך בסיכון).
12.	Var	Value at Risk	אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על-ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לחברה) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, יצוין, כי בהגדרה זו נכללים גם ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא נגרם נזק בפועל (כהגדרת "אירוע סייבר" בהוראת ניהול בנקאי תקין מס 361 – ניהול הגנת הסייבר).
13.	אירוע קיברנטי (סייבר)		כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, למעט ערבות, אשראי תעודות והתחייבויות על חשבון לקוח.
14.	אשראי		כל ערבות פיננסית והתחייבות למתן אשראי.
15.	אשראי חוץ מאזני		הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.
16.	באזל 2/באזל 3		

מס'	המונח בדוח	המונח המלא	הגדרת המונחים
17.	גידור		עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.
18.	גישת הרווחים		החשיפה לסיכון הריבית המבוטאת במונחי הפגיעה ברווח כתוצאה מזעזוע מקביל בשינוי הריבית כלפי מטה או כלפי מעלה.
19.	גישת השווי הכלכלי		החשיפה לסיכון הריבית המבוטאת במונחי הפגיעה בהון הכלכלי כתוצאה מזעזוע מקביל בשינוי הריבית כלפי מטה או כלפי מעלה.
20.	הון פיקוחי		בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 -מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי.
21.	הון רובד 1		כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 - מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי
22.	הון עצמי רובד 1		הון על בסיס מתמשך - כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות.
23.	הון רובד 1 נוסף		מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.
24.	הון רובד 2		כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 202 - מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי.
25.	המשכיות עסקית		מצב בו עסק פועל ברציפות ללא הפרעות; כהגדרתה בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 355 – ניהול המשכיות עסקית
26.	הפחתת סיכון אשראי	(CRM) - Credit Risk Mitigation	בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203 -מדידה והלימות הון - גישה הסטנדרטית - סיכון אשראי.
27.	סיכון אשראי התאגיד		סיכון של החברה להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה/צד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי החברה, כולן או חלקן, כפי שסוכמו.
28.	חבות		כהגדרתה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 – מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
29.	חוב		זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככנס במאזן של החברה.
30.	חוב בעייתי		חוב המסווג כפגום (לרבות חוב פגום בארגון מחדש של חוב בעייתי), נחות או בהשגחה מיוחדת.
31.	חוב נחות		חוב שאינו מוגן באופן מספק על-ידי בטחונות או על-ידי יכולת התשלום של החייב וקיימת אפשרות ברורה כי החברה תספוג בגינה הפסד, אם הליקויים לא יתוקנו.
32.	חוב פגום		חובות שהחברה צופה כי לא תוכל לגבות את הסכומים המגיעים לה לפי הסכם החוב, לרבות מקרים שבהם החוב נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום.
33.	חוב בהשגחה מיוחדת		חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות בגינה נדרשת תשומת לב מיוחדת של ההנהלה. אם חולשות אלה לא יטופלו, התוצאה עלולה להיות התדרדרות בסיכויים לפירעון סיכון האשראי המאזני או במעמד של החברה בנושא בתאריך עתידי מסוים.
34.	יחס הון כולל לנכסי סיכון		ההון הכולל הוא סך כל הון רובד 1 וסך כל הון רובד 2. יחס ההון הכולל מחושב על-ידי חלוקת ההון הכולל בנכסי סיכון.
35.	כרטיס בנקאי		כרטיס חיוב כמשמעו בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א - 1981, המונפק על-ידי החברה.
36.	כרטיס חוץ בנקאי		כרטיס בו מבוצעים חיובי הלקוח על-פי הסכמים שיש לחברה עם הבנקים ואינו באחריות הבנקים.

מס'	המונח בדוח	המונח המלא	הגדרת המונחים
37.	מדד המחירים לצרכן		מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית סטטיסטית, ביום ה-15 של כל חודש ומודד את אחוז השינוי שחל במשך הזמן בהוצאה הדרושה לקניית "סל קבוע" של מוצרים ושירותים, שמחיריהם ניתנים למדידה סדירה. "סל" זה מייצג את תצרוכתה של אוכלוסיית משקי הבית.
38.	מח"מ	משך חיים ממוצע	הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של המכשיר הפיננסי לאורך חייו ועד לפדיון הסופי.
39.	מחשוב ענן		סוג של מחשוב מבוסס-אינטרנט, בו משאבים שירותים ומידע ניתנים למשתמש באמצעות מחשב מרוחק דרך האינטרנט.
40.	מכשירים נגזרים/ מכשירים פיננסיים נגזרים		מכשיר פיננסי או חוזה אחר בין שני צדדים, שהינו בעל שלושת המרכיבים הבאים: א. בסיסים (underlying), אחד או יותר וסכומים נקובים, אחד או יותר או הוראות תשלום, או שניהם יחד הקובעים את סכום הסילוק, ב. הראשונית נטו היא קטנה או כלל לא נדרשת; ג. ותנאיו דורשים או מאפשרים סילוק בנטו בין הצדדים.
41.	מכשיר פיננסי		מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.
42.	מכשירי אשראי חוץ מאזניים		כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור – דוח כספי שנתי, מס' 631.
43.	מסגרת אשראי		סכום הניצול המירבי שהחברה הסכימה לכבד בכרטיס הלקוח.
44.	ניהול המשכיות עסקית		גישה כלל-ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לוודא כי ניתן יהיה לבצע פעולות מסוימות או להשיבן לפעילות במועד, במקרה של שיבושים.
45.	נכס פיננסי		מזומן, מכשיר הוני של ישות אחרת או זכות חוזית לקבל מישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר או להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים עדיפים לישות; וכן חוזה אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההונניים של הישות.
46.	סליקה		תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.
47.	ערבויות		התקשרויות פורמאליות המחייבות משפטית צד שלישי לשלם חוב אם החייב הישיר לא מצליח לעשות זאת.
48.	קבוצת לווים		כהגדרתה בהוראת ניהול בנקאי תקין, מס' 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
49.	שעבודים		בטחונות הניתנים למלווה על-ידי לווה כערובה להבטחת תשלום שהוא חייב לו.
50.	תאגיד בנקאי		כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.
51.	תאגיד עזר בנקאי		כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.
52.	תוכנית המשכיות עסקית		תוכנית פעולה מקיפה בכתב, הקובעת מה הם הנהלים והמערכות הדורשים כדי לשמר את הרציפות העסקית או לשקם את פעילות החברה במקרה של שיבושים (כהגדרתה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355 – ניהול המשכיות עסקית).
53.	תרחיש קיצון		מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגינם צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.